

УДК 514.18:725.8

ОЦІНКА ЗАТУЛЯННЯ В КІНОТЕАТРІ З РЯДАМИ В ПЛАНІ У ВИГЛЯДІ ДВОХЛАНКОВОЇ ЛАМАНОЇ, РОЗМІЩЕНИМИ НА ПОХИЛІЙ ПЛОЩИНІ

Зданевич В.А.,

Кундрат Т.М., к.т.н.,

Літницький С.І., к.т.н.,

Пугачов Є.В., д.т.н.

Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)

Розроблено спосіб оцінки фактичного затуляння кіноекрану в кінотеатрі з рядами в плані у вигляді двохланкової ламаної для випадку, коли безперешкодна видимість проектується шляхом підйому рядів по похилій прямій.

Ключові слова: безперешкодна видимість, ламані в плані ряди місць, площа затуляння.

Постановка проблеми. Безперешкодну видимість проектують, як правило, за двовимірною моделлю [1, 2, 7, 8], тобто при заданому розміщенні рядів місць в плані визначають на розрізі їх розміщення по висоті. При цьому висоту всіх місць даного ряду приймають однаковою. Такий метод розрахунку дає правильні результати тільки для двох варіантів розміщення рядів в плані: коли фокусна лінія [8], видимість якої забезпечує видимість об'єкта спостереження в цілому, паралельна рядам і коли вона і ряди в плані є концентричними колами. Проте в практиці проектування залів зустрічаються різні за формою фокусні лінії та ряди в плані, як і різні їх сполучення [8], що призводить при використанні двовимірної моделі видимості до виникнення в залі фактичного затуляння, різного для кожного глядача або для глядачів різних рядів.

Для кінотеатрів оцінити затуляння [8] можна за площею, обмеженою на кіноекрані зверху лінією проекції маківки глядача попереднього ряду на екран з монокулярного ока глядача наступного ряду, а знизу – нижньою кромкою екрану. З боків площа обмежується боковими кромками екрану.

Оцінка затуляння в залах для глядачів, зокрема, кінотеатрах необхідна для порівняння залів між собою та зонування місць в залі. Критерієм порівняння залів може бути сумарна площа затуляння або середня площа затуляння на одного глядача. Критерієм зонування – площа затуляння для кожного глядача (як один з факторів, що

впливають на якість сприйняття видовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В роботах [4-6] розглядалися аналогічні задачі, але або форма рядів в плані була іншою (концентричні кола), або був іншим характер підйому рядів (за кривою найменшого підйому, за ламаною).

Формулювання цілей статті. В роботі поставлено мету: на прикладі кінотеатру з рядами в плані у вигляді двохланкових ламаних розробити геометричну модель визначення площі затуляння і проаналізувати за допомогою комп'ютерної реалізації моделі отримані результати.

Основна частина. На рис. 1 показано розташування рядів в плані, основні параметри зони для глядачів [3] та плоский кіноекран. Координати очей глядачів при розміщенні рядів на похилій площині розраховувалися за відомими формулами [1, 2, 7, 8] (фокусна точка – середина нижньої кромки екрану) у вертикальній площині, інцидентній осі X . Глибина ряду вздовж осі X є більшою за d , а саме $d1 = d / \sin 80^\circ$ (0,9138 м). Вона и приймалася для розрахунку аплікату монокулярних очей глядачів кожного ряду.

Рис. 1. Нормована зона розміщення місць, плоский кіноекран та ряди в плані

Відстань від фокусної точки до спинки глядача першого ряду дорівнювала 19,056 м, а висота підвісу екрану (висота фокусної точки) над горизонтальною підлогою першого ряду становила 1,2 м. Число рядів – 29.

На рис. 2 показано підйом рядів і монокулярні очі глядачів (точками). Висота очей глядача останнього ряду над підлогою першого ряду становить 11,04 м (першого – 1,2 м), а висота присідця – 0,351 м.

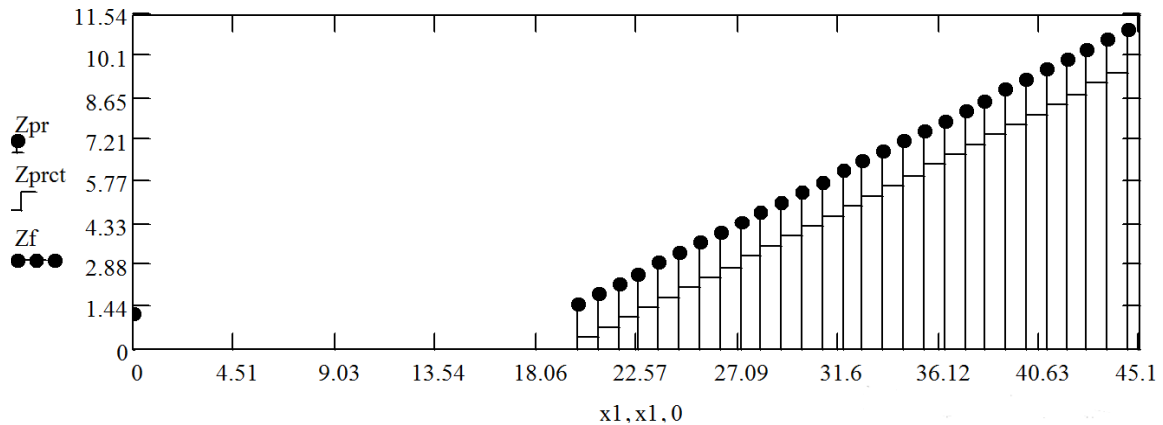

Рис. 2. Монокулярні очі глядачів та гребінка рядів на розрізі

В межах ряду, як це і прийнято при розрахунках за двовимірною моделлю, монокулярні очі глядачів знаходилися на однаковій висоті і лежали на горизонтальних прямих, паралельних прямим рядів. Лінія маківок глядачів – теж горизонтальна пряма – утворювалася додаванням до висот очей глядачів антропометричного перевищення C (приймалося рівним [3] $0,15$ м). Таким чином, лінія маківок глядачів попереднього ряду та лінія очей глядачів наступного ряду є паралельними прямими. Тому проекція лінії маківок глядачів попереднього ряду на екран з монокулярного ока будь-якого глядача наступного ряду є прямою перетину площини, інцидентної згаданим вище двом прямим, з площиною екрану.

Зрозуміло, що проекція відповідно до лінії маківок, яка є двохланковою ламаною, теж буде двохланковою ламаною. Якщо вона перетинатиме площину екрану вище горизонтальної фокусної лінії (розміщена на висоті $1,2$ м від горизонтальної підлоги першого ряду), то виникатиме затуляння. Площа області затуляння не залежатиме від положення глядача в конкретному рядуі, тобто однакова для всіх глядачів ряду.

Як показало комп'ютерне моделювання, затуляння виникає тільки для глядачів декількох останніх рядів – з 26-го по 29-й ряд (рис. 3). Для глядачів останнього 29-го ряду дві ланки проекції маківок глядачів 28-го ряду проходять через фокусну точку ($y=0$, $z=1,2$ м), що впливає з використаного способу підйому рядів.

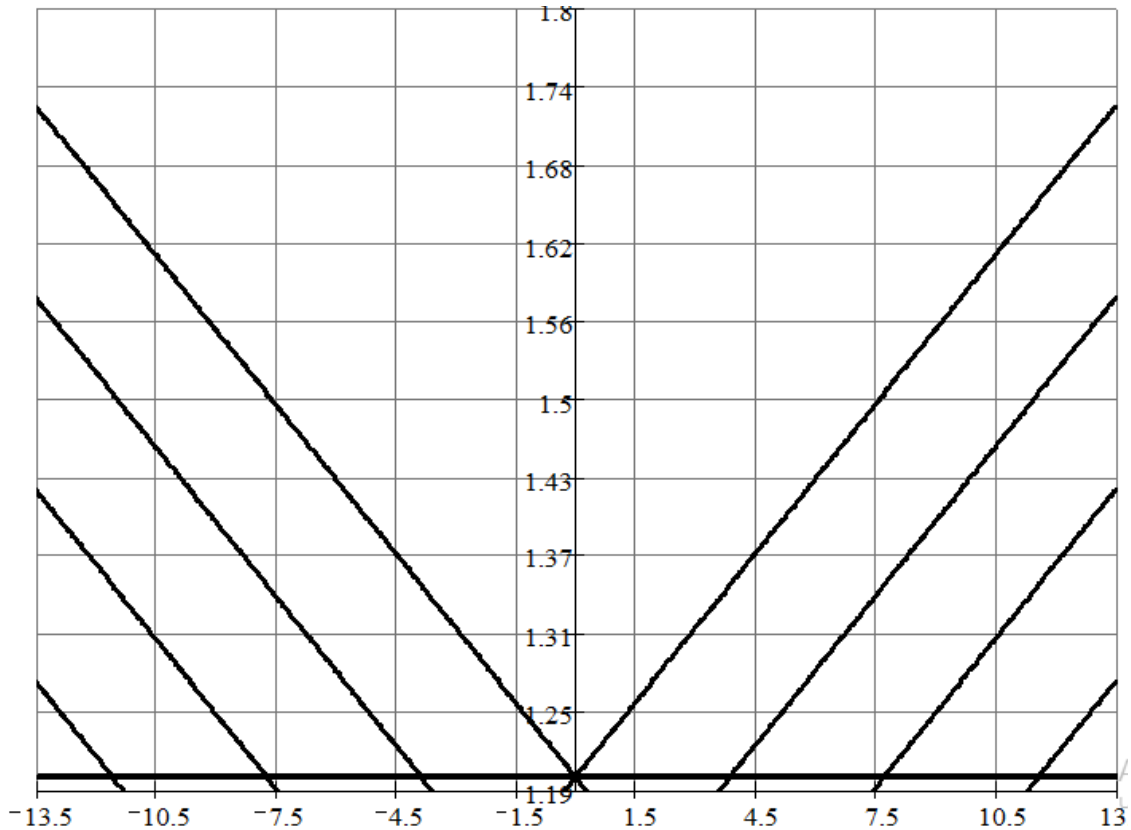

Рис. 3. Горизонтальна фокусна лінія та ламані проєкцій маківок глядачів 26-29 рядів

На рис. 3 показано фокусну лінію (потовщена горизонтальна пряма) та ламані проєкцій маківок глядачів 29-го, 28-го, 27-го та 26-го рядів. Площа затуляння для глядачів даного ряду визначалась як площа одного з трикутників, обмеженого ланкою проєкції маківок, фокусною лінією та боковою кромкою екрана.

Як видно з рисунку 3, площа затуляння максимальна для глядачів останнього 29-го ряду і поступово зменшується для решти зазначених рядів. Вона становить для глядачів 29-го ряду $3,541 \text{ м}^2$, для глядачів 28-го ряду – $1,806 \text{ м}^2$, для глядачів 27-го ряду $0,649 \text{ м}^2$ і $0,072 \text{ м}^2$ – для глядачів 26-го ряду. Сумарна площа затуляння для всього залу становить $444,992 \text{ м}^2$ (визначалась як добуток кількості глядачів даного ряду і площі затуляння для глядачів даного ряду).

Середня площа затуляння на одного глядача, якщо брати до уваги всіх глядачів, становить $0,145 \text{ м}^2$. Якщо брати до уваги тільки глядачів, для яких виникає затуляння – $0,773 \text{ м}^2$.

Номер останнього ряду, для якого ще не виникає затуляння, можна визначити з умови, що проєкція лінії маківок його глядачів з ока будь-якого глядача наступного ряду перетинає бічну кромку екрана не вище фокусної лінії. Наслідком цієї умови є рівняння (1):

$$n = Ent \frac{(r - C) \cdot \cos \alpha \cdot H + 2 \cdot (X1 \cdot (C - r) \cdot \sin \alpha + d \cdot (h - C - Zf))}{-2 \cdot d \cdot C}, \quad (1)$$

де r – висота присхідця гребінки рядів, C – антропометричне перевищення, α – кут між віссю X і прямими рядів в плані (на рис. 1 він дорівнює 80°), H – ширина екрана (на рис. 1 – 27 м), $X1$ – відстань в плані від фокусної точки до спинки сидіння першого ряду, d – глибина ряду, h – висота очей сидячого глядача над підлогою (1,2 м), Zf – висота фокусної лінії (точки) над рівнем підлоги першого ряду, Ent – функція Ант’є (ціла частина).

Для нашого випадку функція (1) дає значення 25, тобто 25-й ряд є останнім рядом, для якого затуляння не виникає.

Висновок. Запропонована модель дозволяє: оцінити фактичне затуляння, що виникає в залі кінотеатру з плоским екраном, якщо ряди місць в плані є двохланковими ламаними, а підйом рядів запроектовано по похилій прямій; показати нерівномірний характер затуляння та розміщення області затуляння на кіноекрані. Подальші дослідження можна спрямувати на моделювання площі затуляння при інших комбінаціях форм рядів в плані і форм фокусних ліній, а також – об’єму затуляння, наприклад, на футбольних стадіонах. Цікавим і невіршеним питанням залишається також зонування місць для глядачів, зважаючи на затуляння об’єкта спостереження.

Література

- 1 Богословский В.А. Расчет видимости и построение мест для зрителей в зрелищно-массовых сооружениях/ В.А. Богословский, А.М. Данилюк. – М.: Гос. арх. изд. акад. арх. СССР, 1940. – 140 с.
- 2 Гаклина Е. Д. Пособие по проектированию видимости в зрительных залах / Е.Д. Гаклина, В.М. Иванов, М.Р. Савченко. – М.: Стройиздат, 1976. – 70 с.
- 3 ДБН В.2.2-16-2005. Культурно-видовищні та дозвіллевi заклади. – К.: Держбуд України, 2005. – 63 с.
- 4 Кокоч М. В. Моделювання фактичного затуляння в залі кінотеатру з ламаними в плані рядами місць / М.В. Кокоч, Є.В. Пугачов // Технічна естетика і дизайн. – 2012. – Вип. 10. – С. 93-97.
- 5 Кокоч М. В. Моделювання фактичного затуляння в залі кінотеатру з ламаними в плані рядами і розміщенням місць на відсіках

- похилих площин / М.В. Кокоч, Є.В. Пугачов // Праці Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2012. – Вип. 4.– Т. 55 – С. 110-115.
- 6 Кокоч М. В. Визначення фактичного затулювання в залі з ламаними в плані рядами місць / М.В. Кокоч, Є.В. Пугачов // Технічна естетика і дизайн. – 2012. – Вип. 11. – С. 67-71.
- 7 Пугачов Є.В. Порівняння і аналіз формул для розрахунку безперешкодної видимості / Є.В. Пугачов // Вісник НУВГП. – 2007. – Вип. 2 (38). – С. 220-227.
- 8 Пугачов Є. В. Видимість і зорове сприйняття в будівлях і спорудах для глядачів / Є. В. Пугачов, В.А. Зданевич. – Рівне: НУВГП, 2014. – 150 с.

**ОЦЕНКА ЗАГОРАЖИВАНИЯ В КИНОТЕАТРЕ
С РЯДАМИ В ПЛАНЕ В ВИДЕ ДВУХЗВЕННОЙ ЛОМАНОЙ,
РАЗМЕЩЕННЫМИ НА НАКЛОННОЙ ПЛОСКОСТИ**

Зданевич В.А., Кундрат Т.Н., Литницкий С.И., Пугачев Е.В.

Разработан способ оценки фактического загроаживания в кинотеатре с рядами в плане в виде двухзвенной ломаной для случая, когда беспрепятственная видимость проектируется посредством подъема рядов по наклонной прямой.

Ключевые слова: беспрепятственная видимость, ломаные в плане ряды мест, площадь загроаживания.

**SCREENINGESTIMATION AT THE CINEMA WITH NUMBERS IN
THE PLAN IN THE FORM OF TWO-LINK A BROKEN LINE,
PLACED ON THE INCLINED PLANE**

Zdanevych V., Kundrat T., Litnitskiy S., Pugachov E.

At a cinema with numbers in the plan in a the form two-link a broken line the way of an estimation of an actual screening is developed for a case when unobstructed visibility is projected by means of lifting of numbers on a inclined straight line.

Keywords: unobstructed visibility, broken in the plan numbers of places, the screening area.